

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AFFECTING THE ORGANIZATIONAL CLIMATE OF SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

¹อัจฉรา หนุยศ และ ²พนายุทธ เชยบาล

¹Atchara Nooyos and ²Panayuth Choeybal

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, ประเทศไทย

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

¹Atchara_N@gmail.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 20, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4) ศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียน 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน และ 6) สร้างสมการพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 325 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์มีจำนวน 12 ตัวชี้วัด องค์ประกอบการมีความยืดหยุ่นมีจำนวน 8 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบการมีความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 11 ตัวชี้วัด 2. การศึกษาแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย และมีจำนวน 11 ตัวชี้วัด 3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4. บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 5. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กัน 6. สมการพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้อ่านาพยากรณ์ ร้อยละ 62.10

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, บรรยากาศองค์การ

Abstract

The purposes of this research were: 1) To study the components and indicators of creative leadership of school administrators; 2) To study the best practices of creative leadership of school administrators; 3) To study creative leadership of school administrators; 4) To study the organizational climate of the schools; 5) To study the relationship between creative leadership of school administrators and the organizational climate of the school: and 6) To create a forecast equation of the organizational climate of the schools under the office of basic education commission. The samples were 325 a teachers in the schools under the office of secondary educational service area 21 selected by using stratified random sampling. The instrument used in the research was a questionnaire with rating scale of 5 levels. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results of the research were as the followings: 1. The components of creative leadership of school administrators included 3 components and 31 indicators consisting: 12 indicators in vision component; 8 indicators of flexibility component; and 11 indicators of the creativity component. 2. In the study on best practices, an additional component of the creative leadership of the school administrators was achieved i.e. the component of the implementation towards the

goals including 11 indicators. 3. In the overall creative leadership of the school administrators under the office of basic education commission was at a high level. 4. The overall organizational climate of the schools under the office of basic education commission was at a high level. 5. The creative leadership of the school administrators had its relationship with the organizational climate of the schools under the office of basic education commission. 6. For the forecasting equation of the organizational climate of the schools under the office of basic education commission by using creative leadership of the school administrators as predictive variable, the predictive power was at 62.10 percent.

Keywords: Creative Leadership, School Administrators, Organizational Climate

บทนำ

จากสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกันสูงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและเทคโนโลยี ตลอดจนด้านการศึกษาของไทย ก็ส่งผลให้ ประสพปัญหาในรูปแบบต่างๆ มากมาย กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่งผลให้ทุก องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและเป็นผู้นำที่มีศักยภาพ สูงในการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ดีเพื่อสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ด้วย ความสำเร็จ ทั้งนี้ภาระหน้าที่ของผู้นำ คือ การสร้างคนให้เติบโตอย่างมีศักยภาพ และ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556: 21) ซึ่ง ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการเติบโตของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ นวัตกรรมต่างๆ ทำให้สังคมกลายเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ผลักดันให้ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องเตรียมตัวรับมือและเตรียม ความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการเพื่อดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ ซึ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกัน ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและ ยั่งยืน รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิด สร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1-2) ดังนั้นการสร้างความพร้อมด้านการยกระดับคุณภาพ การเสริมสร้างองค์ความรู้ การสร้าง นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมไทยจึง เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560- 2564) จะเห็นได้ว่าได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาที่บูรณาการร่วมกับหลักแนวคิดเชิง สร้างสรรค์ ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่ การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่าง

ต่อเนื่องตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงซึ่งทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีศักยภาพสูง เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลวในการบริหารงานก็คือ บรรยากาศขององค์กร ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กร โดยเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อ การปฏิบัติงานของคนในองค์กรเพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด (Fox et al., 1973: 1-2) ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารจึงเป็นบุคคลหลักที่ต้องรับผิดชอบต่อบรรยากาศที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553: 149)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุก ๆ องค์กร จากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าว การที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารล้วนต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้ไปทำตามเป้าหมายที่ต้องการ (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2556: 2) สอดคล้องกับปัญหาสังคมปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นชัดว่ามี การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทาง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเห็นได้ว่าผู้นำหรือผู้บริหารเป็นบุคคลหลักที่จะต้องรับผิดชอบต่อบรรยากาศที่เกิดขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555: 10)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ครูมีอัตรากำลังน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูทั้งยังต้องปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ และงานนโยบายต่างๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย ทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มศักยภาพ ประกอบกับบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อประสานงานกัน ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งบรรยากาศในการทำงานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมอันพึงประสงค์ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน บรรยากาศที่สำคัญจะประกอบด้วยองค์ประกอบ คือ การรวมตัวของคน เป้าหมายขององค์กร ขอบเขตขององค์กร โครงสร้างขององค์กร และระบบของการปฏิบัติงาน (จารุวรรณ สิทธิโชค, 2555: 27) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยที่เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. เพื่อสร้างสมการถดถอยพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและสร้างแบบยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดใน ระยะที่ 1 มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถามในระยะต่อไป

ระยะที่ 3 เป็นการนำสาระที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,130 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 325 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความกระจายและครอบคลุมตามขนาดของโรงเรียน และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามต้องการ ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินและตรวจสอบให้มีความครอบคลุม ถูกต้องตามนิยามของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและบรรยากาศองค์การของโรงเรียน โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 นำมาใช้ จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 30 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 และตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค แบบสอบถามในตอนที่ 2 การศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .988 และตอนที่ 3 การศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 แล้วจึงส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งหมด 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน สรุปผลและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์มีจำนวน 12 ตัวชี้วัด

1.2 องค์ประกอบการมีความยืดหยุ่นมีจำนวน 8 ตัวชี้วัด และ

1.3 องค์ประกอบการมีความคิดสร้างสรรค์มีจำนวน 11 ตัวชี้วัด

2. การศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย และมีจำนวน 11 ตัวชี้วัด

3. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.10	0.54	มาก
2. ปัจจัยการมีความยืดหยุ่น (X_2)	4.12	0.58	มาก
3. ปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_3)	4.06	0.59	มาก
4. ปัจจัยการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X_4)	4.18	0.45	มาก
โดยรวม (X_0)	4.12	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (\bar{X} = 4.18) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นปัจจัยการมีความยืดหยุ่น (\bar{X} = 4.12) ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ (\bar{X} = 4.10) และปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (\bar{X} = 3.97) ตามลำดับ

4. การศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับบรรยากาศองค์การของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรยากาศองค์การของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างขององค์การ (Y_1)	4.16	0.63	มาก
2. ด้านการให้รางวัลตอบแทน (Y_2)	3.96	0.72	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำ (Y_3)	4.05	0.65	มาก
โดยรวม (Y_0)	4.06	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้างขององค์การ (\bar{X} = 4.16) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านภาวะผู้นำ (\bar{X} = 4.05) และด้านการให้รางวัลตอบแทน (\bar{X} = 3.94) ตามลำดับ

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปร	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา					Tolerance	VIF
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₀		
X ₁	1.00	.803**	.734**	.635**	.716**	.305	3.281
X ₂		1.00	.780**	.599**	.680**	.276	3.629
X ₃			1.00	.625**	.744**	.337	2.968
X ₄				1.00	.583**	.540	1.853
Y ₀					1.000		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวก กับ บรรยากาศองค์การของโรงเรียนโดยรวม (Y₀) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X₃) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (r = .744) รองลงมาคือปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ (X₁) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (r = .716) ปัจจัยการมีความยืดหยุ่น (X₂) และปัจจัยการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X₄) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r = .680, และ .583 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันแล้วความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง X₁-X₄ มีความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.599 - 0.803

ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ (X₁) ปัจจัยการมีความยืดหยุ่น (X₂) ปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X₃) และปัจจัยการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X₄) มี Tolerance มากกว่า 0.1 แสดงว่า ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และ Variance Inflation Factor (VIF) ทุกข้อไม่เกิน 10 แสดงว่า ทุกตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเองจึงทำให้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (Hair et al., 2010: 204, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561: 289)

6. การสร้างสมการพยากรณ์ บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ ดังรายละเอียดตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในการค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Model	R	R ²	Adj.R ²	Std. E.	F	Sig.
1. (X ₃)	.744	.554	.553	.40616	401.449	.000**
2. (X ₃) (X ₁)	.785	.616	.614	.37733	258.683	.000**
3. (X ₃) (X ₁) (X ₄)	.788	.621	.618	.37539	175.689	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อนำตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ปัจจัย มาพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดของตัวพยากรณ์ ที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน โดยปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X₃) ปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₁) และปัจจัยด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X₄) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่สมบูรณ์ที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .788 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์ (R²) = .621 หรือมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 62.10 และมีสัมประสิทธิ์การถดถอย Adj R² = .618 หรือร้อยละ 61.80

ตารางที่ 5 สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวพยากรณ์บรรยากาศองค์การ ของโรงเรียน	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		Sig.
	B	Std. Error	β	t	
ค่าคงที่ (a)	.146	.202		.722	.471
1. ปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X ₃)	.450	.054	.441	8.320	.000**
2. ปัจจัยด้านการมีวิสัยทัศน์ (X ₁)	.374	.061	.330	6.157	.000**
3. ปัจจัยด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X ₄)	.132	.064	.097	2.083	.038*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อนำปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ทั้ง 3 ปัจจัยไปหาความสัมพันธ์ เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ โดยใช้บรรยากาศองค์การของโรงเรียน เป็นตัวแปรเกณฑ์ ตัวพยากรณ์ที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) และในรูปแบบมาตรฐาน (β) คือ ปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_3) กับปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ (X_1) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยการปฏิบัติสู่เป้าหมาย (X_4) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = .788$) ซึ่งสามารถพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียนได้ร้อยละ 62.10 ($R^2 = .621$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก และ 31 ตัวบ่งชี้ ดังนี้คือ 1) องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีความยืดหยุ่น มีจำนวน 12 ตัวชี้วัดและ 3) องค์ประกอบการมีความคิดสร้างสรรค์ มีจำนวน 11 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกที่มีความสำคัญและมีพลังยั้งที่ทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงถึงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ในด้านการมีวิสัยทัศน์ การมีจินตนาการ การมีแรงจูงใจ ความยืดหยุ่น ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และการปฏิบัติสู่เป้าหมาย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2554: 10) กล่าวว่า โลกและสังคมได้เปลี่ยนไปแล้ว เรามีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนกระแสนของการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของการสร้างและสร้างอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์ เป็นผลผลิตใหม่ๆที่เกิดจากความคิดสติปัญญาของผู้นาจจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบตลอดเวลาและที่สำคัญจะต้องเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งในด้านผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งสอดคล้องกับกิตติ์ กายูจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 20) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ และการนำบุคคลอื่นๆ ด้วยแนวทางใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ อย่าง ทำทหายและมีความยืดหยุ่น ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผู้สร้างบรรยากาศเพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ และสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกับ สเตียร์นเบิร์ก และลู

บาร์ท (Sternberg & Lubart, 1993: 229-231) ที่ได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้ 1) ต้องมีกระบวนการทางปัญญา 2) ความรู้ มีความรอบรู้และมีข้อมูลในเรื่องต่างๆ 3) สติปัญญา มีความคล่องแคล่วในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี 4) บุคลิกภาพ มองภาพลักษณะตัวเองในทางที่ดี และ 5) แรงจูงใจในการทำงาน สามารถทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

2. ผลจากการศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบที่สำคัญเพิ่มเติม คือ องค์ประกอบด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย มีจำนวน 11 ตัวชี้วัด อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการของผู้บริหาร ถือเป็นตัวชี้ทางในอนาคตที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งการกำหนดเวลาสิ้นสุดเป้าหมายจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติสำหรับตนเองและบุคลากรในสถานศึกษาได้ชัดเจน ทั้งในแง่ของบุคคลและองค์กร สามารถเข้าใจได้ว่าควรทำอะไรอย่างไร เพื่อความสำเร็จในการบริหารงาน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับที่ชาลเลย์ (Shalley, 1991: 179-185) ได้พบว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับจากกระบวนการตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์สามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ที่ทำหายจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้ดี โดยแต่ละบุคคลต้องมุ่งมั่นและพยายามทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ และเหมาะสม สอดคล้องกับที่คาร์สันและคาร์สัน (Carson & Carson, 1993: 36-45) ได้ศึกษาการจัดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ จะมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากกระบวนการตั้งเป้าหมายนี้เองสามารถทำให้งานบรรลุสู่เป้าหมายได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับที่ ล็อกค์และคณะ (Lock et al., 1991: 179) ได้ศึกษาและพบว่าเทคนิค การตั้งเป้าหมายเป็นวิธีที่ดี มีประสิทธิภาพ ในการช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น ที่กล่าวว่า “งานวิจัยส่วนมากพบว่าการตั้งเป้าหมายสามารถเพิ่มผลงานได้ ซึ่งบุคคลนั้นต้องยอมรับเป้าหมายที่เจาะจง เป้าหมายที่ยากหรือท้าทายและได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับงานที่ทำนั้น” โดยเฉพาะเป้าหมายที่สร้างสรรค์จะเอื้อประโยชน์ต่อการโน้มน้าวบุคคลให้กระทำผลงานที่สร้างสรรค์อย่างน่าพอใจ

3. ผลการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดอบรมประชุม สัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งมีความบริสุทธิ์ใจในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่แอสและเพอร์แซลล์ (Ash & Persall, 2000: 1-13) ได้พัฒนาทฤษฎีภาวะ

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐาน ความเชื่อที่ว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำ ได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่างๆ มากมายบทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหาร คือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์สอดคล้องกับธีระ รุญเจริญ (2554: 106-107) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า โรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับที่กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 20) ได้นำเสนอแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ และการนำบุคคลอื่น ๆ ด้วยแนวทางใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ อย่างท้าทายและมีความยืดหยุ่น ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ และสนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” และรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน สอดคล้องกับที่ กฤษพล อัมระนันท์ (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 4. ผลการศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นผลที่เกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จนสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกให้สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าบรรยากาศองค์การในการปฏิบัติงานมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากบรรยากาศองค์การดี เอื้ออำนวยต่อการทำงาน ก็จะส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และทุกคนในองค์การมีความสุข สอดคล้องกับที่ ลิทวินและสตริงเจอร์ (Litwin & Stringer, 1968: 77-79) ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศองค์การ คือการรับรู้ของสมาชิกในองค์การเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การ รางวัล ความอบอุ่นและการสนับสนุน สอดคล้องกับทัศนคติของวิโรจน์ สารรัตน์ (2553: 10) ที่กล่าวว่า การบริหารงานของ

สถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำหน้าที่ทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และสามารถจัดหาและใช้ทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับที่ สตีเยอร์ (Steer, 1997: 46-56) กล่าวว่าบรรยากาศองค์การจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้บริหารไม่สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์การได้ การบริหารงานจะไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับที่ มนตรี ศรีจันทร์อินทร์ (2559) ศึกษาและพบว่าบรรยากาศองค์การของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จันทบุรี-ตราด โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

5. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่างยอมรับว่าการคิดสร้างสรรค์นั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้า โดยมุ่งเน้นอนาคตที่แตกต่าง การคิดสร้างสรรค์ ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงเพื่อมุ่งเป้าหมายแห่งความสำเร็จสอดคล้องกับที่ ชาลส์เลย์และกิลสัน (Shalley & Gilson, 2004: 33-35) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำที่มีการคิดสร้างสรรค์และประโยชน์ของการคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้ที่มีการคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีความสามารถในการพิจารณาวิเคราะห์การคิดถี่ถ้วนละเอียด เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและเป็นผู้ที่เปิดรับประสบการณ์ต่างๆ สร้างความแปลกใหม่ มองเห็นช่องทางที่จะแก้ปัญหาได้ดี สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเพื่อที่จะทำให้บุคลากรทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับที่ คำเพชร ศิริบุรณ (2553: 23) ได้กล่าวว่าบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมีความสำคัญและมีอิทธิพลในองค์กรเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อทัศนคติและความรู้สึก ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร และสอดคล้องกับวิจักขณ์ บุญมาเลิศ (2553: 21) ได้กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียน คือ การรับรู้หรือความรู้สึกบุคคล ที่มีต่อคุณลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้นำและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน ก่อให้เกิดบรรยากาศในโรงเรียน ดังนั้นบรรยากาศของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับรู้ของบุคลากรในการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีต่อองค์กร อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อผู้นำในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน บรรยากาศของโรงเรียนยังมีส่วน สำคัญในการช่วยให้บุคลากรสามารถผลิตผลงาน และเพิ่มลระดับศักยภาพในการทำงาน และการย้ายสถานที่ทำงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนครุบ่อยๆ ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ

ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และพฤติกรรมการทำงานในองค์กรโดยตรง

6. สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 ปัจจัย มีตัวแปรที่ทดสอบแล้ว มีจำนวน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ และปัจจัยการปฏิบัติสู่เป้าหมาย ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียนได้ร้อยละ 62.10 ได้สมการพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 โดยเมื่อใช้ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ความรู้ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาปัจจัยการมีความคิดสร้างสรรค์ และนำมาประยุกต์ใช้และหาแนวทางให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดบรรยากาศองค์การที่ดีในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีกับโรงเรียน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวแปรพยากรณ์บรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ปัจจัย เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นจุดแข็งมาพัฒนาการบรรยากาศองค์การของโรงเรียนและการบริหารจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล รองลงมาคือปัจจัยการมีวิสัยทัศน์และส่งเสริมปัจจัยด้านการปฏิบัติสู่เป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพล อัมระนันท์. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่वंค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- กิตติ์กาญจน์ ภูมิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติ์กาญจน์ ภูมิพันธ์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *การคิดเชิงสร้างสรรค์ = Creative thinking*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์เส มีเดีย.
- คำเพชร ศิริบุรณ์. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัยวิทยา เขตล้านช้าง.
- จรรุวรรณ สิทธิโชค. (2555). *บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในเครือข่ายการศึกษาวังจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชาวฟาง.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน. (2554). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: มนตรี.
- มนตรี ศรีจันทร์อินทร์. (2559). *บรรยากาศองค์การของโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 17 จังหวัดบุรี-ตราด*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจักขณ์ บุญมาเลิศ. (2553). *บรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ

- สุภาพ ฤทธิบำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (2554-2569)*. กรุงเทพฯ : พรินทวามกราฟฟิค.
- Ash, C. & Persall, J. M. (2000). *The principals as chief learning officer: Developing teacher leaders*. Journal of the National Association of Secondary Schools Principals. 84(616): 15-22.
- Carson, P. P., & Carson K.D. (1993). “*Managing Creativity Enhancement Through Goal Setting and Feedback*”. The journal of Creative Behavior. 27: 36-45.
- Fox, Robert S., & Et,Al. (1973). *School climate improvement: A challenge to the School administrator*. Englewood, Colorado: Phi Delta Kappa.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Macro Approach*. New York: John Wiley & Sons.
- Litwin, George H., & Robert . A. Stringer. (1968). *Motivation and Organization Climate*. Boston, Division of Research, Graduate School of Business Administration. Harvard University.
- Locke, Edwin A. and Others. (1991). *The Essence of Leaderships: The Four Keys Leading Successfully*. New York: Lexington Books.
- Shalley, E. C. (1991). “*Effects of Productivity Goals, Creativity Goals and personal Discretion on Individual Creativity*”. Journal of Applied Psychology. 76: 179-185.
- Shalley, C. E., & Gilson, L. L. (2004). *Matching Creativity Requirements and The Work Environment: Effects on Satisfaction and Intentions to Leave*. Academy of Management Journal. 43: 215-223.
- Steers, R. M. (1997). *Organization Effectiveness*. California: Goodyear Publishers Inc.
- Sternberg, R. J. and Lubart, T. I. (1993). *Creative giftedness: A multivariate investment approach*. Gifted Child Quarterly.